

EKEBERG PENSJON-, SPROG-, SØM- OG HUSMORSKOLE

Etter Sylvia Schou Wiese

I årene 1932-1934 ble det drevet en internatskole for unge kvinner på gården Ekeberg i Frogn. En informasjonsbrosjyre som skolen ga ut, sier mye om den tids kvinnelige dannelsesideal i Norge blant de mer bedrestilte. På en interessant måte vitner den også om hvordan en tradisjonsrik Follo-gård og Follobygdenes landskaps- og miljøkvaliteter ble tatt i bruk til opplæring av ungdom som ville realisere dette idealet.

Nedenfor gjengis brosjyret teksten i sin helhet, og etterpå følger en del supplerende opplysninger om skolen og bakgrunnen for den. Disse bygger på en samtale Follominne hadde i juli 1993 med skolens leder den gang, fru Sylvia Schou Wiese.

«Ekeberg pensjon-, sprog-, søm- og husmørskole

holdes på Ekeberg gård som ligger 5 km sønnenfor Drøbak, vel 1 times reise fra Oslo. - Eiendommen er ca 1000 mål med 2 km strandlinje til Oslofjorden. Gården ligger høit og fritt med utsikt over Oslofjorden. Hovedbygningen er fra 1820, men ombygget og forbedret med nytt kjøkken og bad. Huset er møblert med gamle møbler, hjemlig og hyggelig. Melk, fløte, egg og grønnsaker, frukt og bær leveres fra gården.

Skolens formål

er å utdanne unge piker i alle slags husstell, strikning og søm av egne klær, samt i engelsk og fransk.

Samtidig vil elevene få et sunt og godt landophold, og i den tiden de tilbringer på Ekeberg Gård, et hyggelig hjem.

Der holdes to kurser om året.

Vårkursus fra 15. febr. - 15. juni
Høstkursus fra 15. sept. - 15. febr.

Undervisningen

Der undervises i almindelig matlagning og husholdningsregnskap, litt teori, dog legges der særlig vekt på at elevene får ferdighet i alle praktiske arbeider i hjemmet, almindelig matlagning, slakt, hermetisk nedlegning, baking, borddekning, servering, husstell og rengjøringsarbeider.

Elevene undervises i engelsk og fransk. Der tas hensyn til den skoleutdannelse de før har hatt, men der legges særlig vekt på å lære elevene å tale sproget og gi dem et godt grunnlag for senere utdannelse - så meget kan jo ikke oppnås i løpet av 5 måneder. - Elevene får lære å strikke jumpere, skjerf og luer til sig selv, samt undervises i tilskjæring og søm av moderne, praktiske klær så de senere kan sy sin garderobe.

Der legges megen vekt på at elevene i den tid de opholder sig på skolen holder sit tøy i orden, lærer vask, strykning, istandsetting av tøy og også omsyning og modernisering av sin garderobe.

Elevene medbringer

Blåtøikjoler til kjøkkenbruk, 2 hvite ermforklær, 2 striforklær og hetter. Alt ordentlig navnet. Bøker kjøpes efter skolens anvisning. Likeledes materiel til håndarbeidstimene.

Skolens regler

Elevene spiser frokost kl. 8, gjør derefter sine værelser i orden, hvorpå elevene delt i grupper begynner det egentlige arbeide ved skolen. Der arbeides fra 9 - ½12. Kl. ½12 formiddagste. 1 times mosjon ute, tennis, ski, spaserture. - 2 ganger ukentlig 2 timer lengere turer. Undervisning fra 1 - 3. Middag kl. ½4.

Om eftermiddagen har elevene fri, med undtagelse av de som har aftenstellet. Kun hver tirsdag og torsdag undervises 2 timer om eftermiddagen i strikning og søm.

Der gis minst mulig lekser, men litt av fritiden bør elevene bruke til lesning. Ellers bør fritiden benyttes til sport og spaserturer.

Kl. 8 spises aftens. Aftenen benyttes til kameratslig samvær, høitlesning (engelsk og fransk), musikk, bridge innendørs hygge.

Kl. ½11 må alle være iseng.

Elevene må ikke forlate skolen uten tillatelse, da skolen har ansvar for dem.

Skolepenger

Prisen er kr 800 for hvert kursus. - Det halve erlegges forskuddsvis ved innmeldelsen, resterende kr 400 etter 2½ måneds opphold ved skolen. - Hvis innmeldt elev ikke møter til kurset, må der betales for halvt kursus.

I tilfelle sykdom kan eleven da tiltrede senere kursus. Hvis en elev forlater skolen før endt kursus, betales halv pris for den resterende tid.

Innmeldelsen må være ledsaget av legeattest, samt opgave over foreldre eller foresattes navn og stilling.

Skolens bestyrinne:	Skolen inspiseres av:
Sylvia Schou (sign)	Sylvia Salvesen (sign)»

Noe nærmere om skolen og bakgrunnen for den

Sylvia Schou, gift Wiese i 1937, er født i Kristiania i 1911 som datter av fabrikkeier Halvor John Schou (1886) og hustru Sylvia (1890), født Helleesen. Fabrikkeier Schous navn var knyttet til både til Hjula veveri som hans farfar startet i 1849 og til Schous bryggeri som var startet av hans oldefar i 1821. Schou var en sentral person i landets økonomiske liv under første verdenskrig. Sin mor karakteriserer Sylvia Schou Wiese som en iderik og handlekraftig kvinne. Hun stiftet således organisasjonen «Barnets Vel» som hun ledet i lang tid, og i 1921 tok hun initiativet til «Barnets Udstilling» på Tivoli i Kristiania. Gjennom henne fikk unge Sylvia også kontakt med hovedstadens kunstnermiljø i brytningstiden under første verdenskrig og i tjueårene. Hennes morbror var således kubistmaleren Thorvald Helleesen. Han hadde hatt Christian Krohg som lærer på Statens Kunstakademi og tilhørte kretsen av Matisse-elever, hvor han var særlig knyttet til Per Krohg. I 1919 hadde han utstilling i Tivoli som vakte stort rabalder. Han var fransk gift og ble boende i Paris, der han regnet Fernand Léger som en nær venn.

Oppveksten sin hadde Sylvia Schou dels på eiendommen Solstua på Voksenkollen i Aker, dels på Ekeberg gård i Frogn. Solstua var en opprinnelig dragestilvilla som faren kjøpte i 1915 og lot Arnstein Arneberg og Domenico Erdmann bygge om. Også Ekeberg kjøpte Schou under første verdenskrig, og han overlot til Domenico Erdmann å gi hovedbygningen fra tidlig 1800-tall et tidsmessig klassiserende preg.

Sin første undervisning fikk Sylvia Schou av sin mor. Fra femårs alder fikk hun fransk guvernante og levde seg inn i en omgangskrets som langt fra var av det ordinære slaget. Både kong Haakons og dronning Mauds navnetrekk figurerer således mer enn én gang i familiens gjestebok, og det samme gjør mange av datidens fremste politiker- og kunstnernavn. - I et helt spesielt lys for Sylvia Schou står fremdeles forholdet til dronning Maud. Det gikk helt

tilbake til den gang hennes mor gikk med henne i barnevogn over «Bondejordet» i Kristiania, og der møtte dronningen som var ute og luftet de små hundene sine. Det ga babyen en første kontakt med det engelske språk og innledet en kontakt med kongefamilien som varte hele dronningens levetid.

Da Sylvia Schou tok artium i 1929, hadde hennes familiesituasjon endret seg. Jobbetiden etter første verdenskrig hadde slått bena under farens industriimperium. I 1923 ble foreldrene skilt, og moren - gift Salvesen i 1927 - satset på Solstua og Ekeberg gård. Begge steder satte hun i gang med pensjonærer, og datteren ble trukket inn i dette samtidig med sin skolegang og en grundig opplæring i søm, strikking m.v. De tre første årene etter artium tilbrakte hun delvis i Frankrike og Skottland for å perfektionere seg i fransk og engelsk. I 1931 hadde hun en stilling som midlertidig vikar i Utenriksdepartementet. Samtidig hadde moren utviklet sin plan om en pensjons-, språk-, søm- og husmor-skole på Ekeberg. Den realiserte hun nå sammen med datteren. Den 21 år gamle Sylvia ble bestyrinne og moren selv inspektør for skolen. Det var i 1932.

Målet var at skolen skulle gi et tilbud til unge jenter som ikke ville fortsette i gymnaset eller ta annen formell utdanning. Foruten praktiske ferdigheter for dagliglivet skulle skolen gi en viss almendanning knyttet til litteratur og kunst, og framfor alt språkferdigheter nok til at elevene skulle kunne orientere seg utenlands. Skolen var helt igjennom et privat tiltak. Den hadde ingen offisiell status og tok ikke mot tilskudd av noe slag fra det offentlige. I tillegg til de administrative oppgavene som bestyrerinnen underviste Sylvia Schou i språk (fransk og engelsk) og i strikking og søm. Foruten henne var det to lærerinner til: frk Langen som underviste i matlaging, og frk Pedersen som sto for hjeminnredning, borddekking o.l. Elevene kom fra hele landet og tellet vanligvis 6-8 jenter i hvert kull. Alderen varierte en hel del, og noen var til og med eldre enn bestyrerinnen. Holdningen mellom lærere og elever var preget *både* av spontanitet og åpenhet *og* av respekt og formell høflighet. Selv bar bestyrerinnen navnet «Strix» og ble tiltalt med «De». Hun på sin side sa «du» til elevene og kalte dem med fornavn.

Skolen hadde ikke noe med gårdsdriften på Ekeberg å gjøre. Elevene deltok således ikke i arbeidet hverken i fjøs og stall eller i hagen eller på jordene. Men fordi skolen brukte produkter fra gården, fikk elevene likevel innsikt i hvordan råstoffene ble til som de selv brukte i kjøkken og systue.

Friluftsliv i skog og mark og på fjorden var av de ting elevene ble oppmuntret til, og det ble lagt vekt på et godt sosialt samliv både innad i skolemiljøet og utad i forhold til omgivelsene. Skolen hadde således god kontakt med folket i Drøbak, og jentene var populære i ungdomsmiljøet der. Skolen viste også

ansikt i hovedstaden. Det skjedde gjennom framtrederer på hotell Bristol, hvor det ble redegjort for hva skolen sto for, og vist hva elevene drev det til i matlaging, søm og andre ferdigheter.

Sylvia Schou Wiese avviser bestemt at skolen på Ekeberg var noen elitær rugekasse for utvalgt overklasse-ungdom. Men samtidig konstaterer hun at det vel ikke var grunnlag for en skole som dette mer enn de to-tre årene den holdt det gående. Dens korte liv falt sammen med årene da den samtids- og framtidsrettede moderniteten for alvor brøt gjennom i Norge. Det innebar en svekkelse av sansen for sammenheng og tradisjon, og førte til at større vekt ble lagt på dagsaktuelle, jordnære og «funksjonelle» ting. Selv hadde bestyrerinnen og hennes mor stor respekt for den tradisjonsbevisste formelle dannelsen de selv hadde rot i. Men samtidig reagerte de mot det de mente denne dannelsen bar i seg av tvungen formalisme og kunstig sositetspreg. De ønsket å bygge opp en *samtidsdannelse* som førte videre det beste i det overleverte i kombinasjon med positive verdier i samtiden: korrekthet og høvskhet med åpenhet og frihet, klassisk form med analyse og selvforståelse, og teoretisk innsikt med nære, praktiske ferdigheter. - I en postmodernistisk ettertid som fler og fler assosierer med ting som historieløshet, norm- og formløshet og fremmedhet og famling, kan et slikt dannelsesideal saktens stemme til ettertanke. I «Strix»s album vitner en mengde takkebrev om at elevene den gang trivdes på Ekeberg og satte pris på verdiene skolen ga dem.

„Ekeberg gård“ pr. Drøbak

Tunet på Ekeberg gård.
Til høyre hovedbygningen med hageterrassen.

«Strix» på skitur på jordene på Ekeberg gård. 1933.

*Badeliv i Oslofjorden anno 1933.
Eleven Inger Monrad Aas (f. 1918) på
vei ut i det våte element ved Ekebergs
brygge. Håøya i bakgrunnen.*